

El Bon Pastor

Revista per a preveres

Núm. 1

Gener de 2010

ÍNDEX

Editorial	3
ARMAND PUIG I TÀRRECH	
Un sol cor i una sola ànima	6
Sóc aquí i aquest és el meu lloc ENRIC PUIG I JOFRA	
Presentes com el llevat	8
L'enfrontament em va doldre JAUME PRAT	
Anunciar la Paraula	10
Cridats a reviure l'experiència isaïana JOSEP LLUÍS ARIN	
Deixebles de l'Evangelí	14
Agustí d'Hipona: <i>In Natali Domini IV, Sermó 187</i> CEBRIÀ PIFARRÉ	
Al servei de l'altar	16
Litúrgia, ministeri, celebració XAVIER PARÉS	
Rentar els peus	19
L'atenció a les persones concretes SALVADOR BACARDIT	
Reclinats sobre el pit del Senyor	21
Vida inerior JOSEP ESCÓS	
Un bisbe ens parla	23
La fraternitat sacramental PERE TENA GARRIGA	
Hem vist, hem llegit	26
PERE MILÀ	

EDITORIAL

A vosaltres, amics preveres

Teniu al davant el primer número de «EL BON PASTOR. Revista per a preveres». Precisament, en aquest Any Sacerdotal, promogut pel Sant Pare amb motiu dels cent-cinquanta anys de la mort de sant Joan Maria Vianney, sorgeix aquesta iniciativa que truca a la porta de casa vostra. El truc és amical i cordial, ple d'estimació, sense pretensions ni grandiloqüències. És un truc que voldria fer-se ressò –i tant de bo que fos així!– de la crida que un dia vam rebre quan, convocats pel nom, vam respondre amb emoció: «Sóc aquí». Certament, la crida del Senyor i de l'Església ha afaïçonat la nostra vida. No seríem els mateixos sense aquell pas endavant, sense aquella audàcia inicial, que ens va fer servidors de la Paraula i de l'altar, dels pobres i de l'Evangeli. Han passat molts anys o pocs, però hi ha un lligam de fons entre tots nosaltres, que ultrapassa l'edat, el tipus de dedicació ministerial, les opcions, les sensibilitats. Aquest lligam té un nom: Jesucrist, Bon Pastor.

Hem entrat al segle XXI, sense massa bagatge i amb reptes més aviat considerables. L'Església de Déu que peregrina a Catalunya i, més àmpliament, a l'Europa occidental, ha de fer esforços grans per aconseguir el seu objectiu: comunicar la Bona Nova, de la qual és servidora. I, malgrat totes les dificultats, estem convençuts que l'Evangeli continua essent la llum capaç de treure els homes i les dones del miratge d'una vida pensada només per a un mateix. Davant la temptació de construir-se mons a mida del propi benestar, davant un materialisme invasor que vol imposar els seus dictats, el prevere s'erigeix com a home realment lliure que ha renunciat a una vida determinada pel diner i pel negoci.

D'altra banda, davant els cants de sirena que pretenen «superar» la força de la relació amb el Déu de Jesucrist mitjançant un vague espiritualisme –concebut com un producte més del mercat– o una espiritualitat amalgamada –distant del nervi central que és Jesucrist, la Paraula feta carn–, el prevere apareix com a home ple de solidesa interior que viu allò que predica.

Així, doncs, la vida interior, és a dir, un cor que coneix la pregària i que no s'està de tenir presents prop de Déu els anhels i els sofriments dels homes, es configura com la mesura de la identitat del prevere. Sense una vivència espiritual joiosa, amarada de la font de la Paraula i nodrida per l'aliment de l'Eucaristia, es fa difícil mantenir-se ferm en un món sotmès a vents i vaivens de tot tipus. Sense un desig de Déu que es viu en el secret del cor però que traspua en tot allò que fem i diem, sense una compassió concreta per les «multituds malmenades i abatudes, com ovelles sense pastor» (Mateu 9,36), el prevere podria convertir el tresor de la seva crida en una simple burocràcia. Però no hem estat cridats a ser funcionaris eclesiàstics, sinó a ser apòstols enviats als quatre extrems de la terra!

Precisament perquè hi ha, com Jesús mateix digué, moltes «ovelles sense pastor», és bo d'evocar la representació de Crist bon pastor que es troba a la cripta Lucina de la catacomba romana de sant Calixt (segle III), i que serveix de logotip d'aquesta publicació. La representació il·lustra les paraules de la Primera carta de Pere 2,25: «pastor i guardià de les nostres ànimes». Certament tenim un pastor que ens precedeix i que vetlla per nosaltres. Som alhora ovelles i pastors. En tant que batejats, som membres del poble de Déu i, en tant que pastors, som servidors d'un poble que no ens pertany. Pertanyem al Senyor, «tant si vivim com si morim» (Romans 14,8). Per això ser pastors és un regal que hem rebut, sense cap mèrit per la nostra part, a fi que la llavor de l'Evangelí fecundés una terra vella i bella, antiga i a voltes cansada, però que és la nostra i que no pot quedar abandonada i erma.

Tanmateix, necessitem retrobar-nos en allò que ens articula i ens fa germans en una mateixa crida. No volem viure d'esquena els uns als altres, com si les idees fossin més importants que el cor. El consol mutu forma part dels dons de l'Esperit, que va bufar en la comunitat de primera hora i l'acompanyà com a Mestre interior. Aquesta Revista vol ser un pont entre nosaltres, preveres, un espai de serenor i profunditat, a l'abric de malentesos i desconfiances, d'atacs i desconsideracions. Arrelats en la fe de l'Església, la nostra mare –de la qual és figura Maria, Mare nostra–, i en comunió amb els bisbes que porten la torxa apostòlica, volem practicar la comunió i degustar-la. Voldríem que aquesta Revista fos un instrument de comunió fraterna, una eina forjada per l'afecte, que promogués entre tots els preveres que hi escriuran i que la llegiran una relació d'amistat, coneguda o desconeguda, incipient o desenvolupada.

Som pastors, i no volem deixar de ser-ne. En paraules del Dr. Carles Cardó, hem estat enviats «com a ministres del Verb de Déu» a «evangelitzar el món, no amb or ni argent... sinó amb el ministeri de la paraula». La nostra publicació vol unir ministeri i comunicació de l'Evangeli, servei a l'Església i sol·licitud pels homes i dones del nostre temps. El Bon Pastor és el Crist, que ha vingut «perquè tinguin vida, i en tinguin a desdir» (Joan 10, 10).

ARMAND PUIG I TÀRRECH

Prevere (Tarragona—Barcelona)

UN SOL COR I UNA SOLA ÀNIMA

Sóc aquí i aquest és el meu lloc

En aquests temps de sequera vocacional en la majoria de terres de la vella, cansada i temerosa Europa, Déu segueix cridant al seguiment. Déu passa i torna a passar per la vida de les persones, s'atura i parla en la intimitat de la pregària, la de cada dia, la de la constància, la de l'aparent silenci; en les persones, companyes de camí o que es creuen en la nostra ruta, que interpel·len amb la seva vida, que ens mostren que el seguiment, des de les diverses opcions, és possible; en els fets de cada dia i, en especial, els que protagonitzen el pobre i l'afligit, que allarguen la seva mà amb una mirada profunda i interpel·ladora. Cal, però, saber descobrir aquest pas, aquesta remor de Déu en la vida, i fer-li espai en el cor perquè pugui fer-hi estada, arrelar-hi i portar cap a l'experiència espiritual pregona que condueix a preguntar: Senyor, ¿què esperes de mi?

Una única crida, amb diversitat de concrecions: el sacerdoci, el matrimoni, la vida religiosa, la consagració laical,... com en el cas de dos joves que respongueren afirmativament a la crida a la vida religiosa i que, fa uns mesos, han fet els seus darrers vots. Un d'ells s'expressava així en la invitació que adreçà al cercle de persones properes en convidar-los a participar en la celebració: «Després d'aquests anys de vida religiosa em sento indigne, però estimat. Això últim és definitiu per a mi, ja que no em puc agafar a res més: ni glòries passades ni promeses futures. No us puc amagar que m'impresiona la situació present i que em pesa la perspectiva futura. Penso que si no fos així, seria un inconscient... Però confio en el Déu Pare de Nostre Senyor Jesucrist i crec que el seu Esperit guia l'Església i, dins d'ella, la vida religiosa. Poc més. Em sento sota el signe de Rut i vull dir a la meva congregació el mateix que ella va dir a Noemí: *No insisteixis que et deixi, que em separi de tu i me n'entorni! On vagis tu, vull venir-hi jo; on visquis tu, vull viure-hi jo. El teu poble serà el meu poble, el teu Déu serà el meu Déu.*» (Rt 1,16).

L'altre deia en una carta escrita uns dies després i adreçada als seus companys i als seus amics: «Sento ben al fons que aquest és el meu lloc, que no desitjo altra cosa que acompanyar Jesús i sentir-me acompanyat per Ell tota la meua vida. Ara i aquí, en aquestes circumstàncies concretes, plenes de fragilitats i d'incerteses, plenes també de reptes apassionants... Aquest és el meu lloc, amb els companys concrets que el Senyor em posa al costat: sacerdots, religiosos i laics. Té raó Jesús quan diu que qui ho deixa tot per seguir-lo rep, ja en el temps present, cent vegades més de cases, germans, germanes... Durant la celebració, donant la comunió, anaven apareixent rostres de persones que han estat importants per a mi en aquests últims anys. Persones a les quals em sento enviat a estimar i a anunciar la Bona Nova de Jesús. Persones amb les quals ens embarquem junts en l'aventura de construir el Regne. Persones que m'han anat fent religions i sacerdot, amb les quals visc i comunico el més profund de la meua vida: Déu omple el cor de les persones, i no hi ha res que ho pugui omplir com Ell.»

Viure i gaudir d'aquesta missió del Crist en la qual col·laborem tots els cristians. Uns al costat dels altres, segons les crides particulars. Trobar la felicitat des del convenciment i la certesa personal que, als ulls de Déu, cadascú és on ha d'estar. Enmig de la sequera vocacional, hauríem de pregar sovint, confiadament, a Déu Pare que, en la seva gran bondat, obri el cor dels joves –nois i noies– a escoltar la crida a la vocació comú a tots els cristians; que el seguiment de Jesús els doni, també, capacitat de discerniment per descobrir des d'on han de viure aquesta vocació, i fortalesa i decisió per complir la voluntat del Pare i així saber i sentir joiosament que cadascú és on ha de ser.

ENRIC PUIG JOFRA

Prevere (Companyia de Jesús)

L'enfrontament em va doldre

No puc deixar de mirar-me les protestes dels pagesos amb un fort sentiment de solidaritat: és un col·lectiu que compta poc dins la societat, perquè el nombre dels que treballen en el primer sector són pocs. Potser actualment només un 2 %, quan no fa molts anys era el 15 o 20 %. La pagesia va a menys dins el nostre sistema econòmic, que valora beneficis monetaris immediats. Recordo les paraules d'un amic que s'havia entretingut a llegir el Tractat de Maastricht (1992) i deia que aquest tractat europeu impressionava pel clar que parlava: en el model econòmic de la Unió Europea la pagesia quedava com un sector molt secundari. I a més d'aquesta mala sort per causa de la conjuntura política i econòmica en l'àmbit europeu, tenim una manca de prestigi de la professió. Potser ara no es tant freqüent, però jo recordo el lament d'amics per les caricatures de pagesos amb to burlesc, a la televisió o a d'altres espectacles.

La manifestació a Reus el 24 d'octubre de l'any passat, convocada pel sindicat Unió de Pagesos, demanant una millora de preus en temps de crisi, portava la simpatia de tots els qui som fills de pagesos i vivim en llocs on la pagesia encara és una de les labors que es té present en la vida diària, sense que sigui l'única. Vam veure algunes imatges de pagesos llençant els seu productes i que els mossos d'Esquadra hi van intervenir, van haver-hi ferits, algunes denúncies i detencions, i la setmana següent més protestes de pagesos. ¿Havien anat massa enllà, els pagesos, en les seves reivindicacions? Els Mossos, ¿havien de deixar fer, o pactar fins on podien arribar els manifestants? ¿Es van excedir, els Mossos, o es van quedar curts?

Tot i que és reconegut el dret a manifestació i és legal fer-ho, és una situació no habitual, en el sentit que és un acte que no fem normalment, i menys ho fan els pagesos, acostumats a no gaires sorolls. S'hi ha de posar una mica de nervi per sortir de casa i cridar pels carrers. En les reivindicacions del camp, quan hi

ha tractors entremig, un pensa que la cosa és important: que tractors solitaris que llauren pels camps, s'apleguin a les carreteres, demanant millores necessàries pel sector, reclamant justícia, instant el compliment del que ja és llei, ho trobo emocionant i fins i tot bonic, tot i les molèsties que causen les tallades intermitents del trànsit. La protesta de Reus va tenir dues cares: una amable, de lluita pel que és just, i l'altra més fosca perquè acabà fent mal a algú. Tota reivindicació ha de tenir aquella empenta, aquell nervi que va tenir la de Reus, però que va acabar amb una agressivitat un xic incontrolada.

La reacció dels Mossos d'Esquadra va ser la d'un cos de seguretat. Personalment em va fer pensar en els aldarulls del febrer passat, on també van topar Mossos i el moviment anti-Bolonya: ¡sembla com si amb els Mossos tothom s'hi pogués atrevir! Trobo de poc seny encarar-se amb un que té un porra a la mà, i després queixar-se perquè ha rebut. Si miro amb bons ulls els pagesos, per les raons abans esmentades, no puc deixar de mirar també amb simpatia els Mossos d'Esquadra. Hi tinc companys i alguns que han passat per les nostres catequesis, i a més és una de les institucions de Catalunya, tot un símbol del país. Veure aquell enfrontament em va produir tristor, un enfrontament de dos sectors que, si bé molt diferents, sento molt propers en el meu interior, i que no puc consentir que es parli malament ni d'uns ni d'altres.

Unió de Pagesos va retirar la demanda que havia anunciat que presentaria contra l'actuació dels Mossos. També vaig sentir veus que els Mossos retirarien la demanda que volien presentar contra els pagesos. Semblava que els incidents de Reus del 24 d'octubre acabarien bé. Però pel novembre va haver-hi més protestes de pagesos a Madrid, també demanant preus justos. La situació de la pagesia necessita un canvi que sembla que de moment no es donarà.

JAUME PRAT BORRÀS

Prevere (Solsona)

ANUNCIAR LA PARAULA

CRIDATS A REVIURE L'EXPERIÈNCIA ISAÏANA Comentari cordial en veu alta a Is 6,1-13

Quan vaig rebre la invitació a col·laborar en la Revista "EL BON PASTOR" no vaig dubtar a dir que "sí". Tractant-se de compartir amb preveres la dimensió més nostra, que és la de ser instruments de l'únic Bon Pastor, Jesucrist, ¿qui gosarà dir "no"?

Havent-me ja compromès il·lusionadament i tot plantejant-me què compartiria en la meva col·laboració, el meu cap es feia aquesta pregunta: la invitació de l'Armand Puig, ¿realment a qui va adreçada? ¿Al Vicari General de Tortosa? Un Vicari General fora del seu Bisbat no té res a dir! ¿A un membre expert de l'Associació Bíblica de Catalunya? ¿Que parli el President o altres membres que es dediquen a la investigació! Afortunadament l'interrogant em quedà ben aviat esvaït. Tinc clar que és el cor qui ha de compartir (tot sabent que el cor no és lluny del cap); un cor i tot un cos amb cap que des de fa trenta-sis anys mou els meus peus sacerdotals i que tantes vegades poua d'una pàgina privilegiada: el relat isaïa de la seva vocació. Una experiència que, "servatis de iure servandis", segurament és una de les fotos predilectes del nostre col·lectiu presbiteral.

El relat d'Is 6 parla de *l'any de la mort del rei Ozies*, situant en un lloc, un moment i unes circumstàncies, tot un seguit d'experiències que sens dubte ocuparen molts llocs, moments i circumstàncies de la seva vida. La temporalitat és marca de la nostra identitat: els nostres llocs, moments i circumstàncies vocacionals són a la vegada múltiples i concrets. No per ser diversos són inconcrets i difuminats. Des de sempre l'encarnació local, temporal i circumstancial és estil de Déu. ¡Quantes vegades m'ha ajudat l'acció de gràcies fotogràfica, vull dir, amb rostres i paisatges ben definits!

En aquesta multiplicitat històrica, Isaïes -com tu i jo i l'altre- *va veure el Senyor*. ¿Perquè el Senyor se li posà miraculosament al davant? ¡Sí! Però també per-

què ell no es limitava a veure i mirar el seu immediat o el que altres li fan veure. Isaïes *va veure el Senyor*. ¡Nosaltres, en veiem tantes, de coses! A mesura que creixem en edat (és un creixement molt nostre, aquest), certament creix l'espectre del nostre camp visual.

És fonamental per a un bon pastor poder “veure”, restant obert cap a fora. Però sempre és millor “mirar”, perquè indica domini sobre l'enfocament del camp visual. Millor encara és “admirar”, perquè suposa selecció en positiu d'allò que mirem. I el cim de la capacitat visual és “contemplar”, abandonant la condició de simple espectador—admirador per esdevenir coprotagonista de la mateixa escena modèlica contemplada. Així és *la mirada* del profeta, *penetrant* com la de Balaam (Nm 24,15).

Isaïes *va veure el Senyor “assegut” en un tron molt elevat*. La condició *assegada* de Déu, de cap manera indica inactivitat, perquè *Déu, el Pare, continua treballant* (Jn 5,17), tot i que després de l'obra creadora ha preferit treballar en equip, volent necessitar la nostra col·laboració. La imatge majestuosa de la transcendència divina s'ha de complementar amb la del Pare misericordiós que *corre a tirar-se al coll del fill* (Lc 15,20). El “tron” de Déu expressa la grandesa d'un Déu que s'autodefineix sobretot com “el-qui-sóc-amb-vosaltres”.

En la descripció teofànica de la vocació d'Isaïes pertot arreu hi ha plenitud: *els plecs omplien el santuari; el santuari s'omplia de fum; la terra és plena de la seva glòria*. Plenitud de *glòria* que no ofega perquè és plenitud de presència d'Aquell que *és amor* (1Jn 4,8). També per a la nostra vida presbiteral no n'hi ha prou amb una certa presència de Déu, si és només ocasional, arraconada i manipulada al meu caprici. Només em justifica una presidència de plenitud d'amor, que doni vitalitat a tots els meus moments, llocs i circumstàncies.

El *fum*, que puja cap amunt fins als núvols, a la vegada vela i revela la presència del Senyor: la vela perquè no deixa veure les coses clares, la revela perquè assenyala la presència del *foc devorador* de Déu (Jr 20,9).

Isaïes, com tot cridat, va sentir-se petit i incapaç, indigne de *veure el Rei, el Senyor de l'univers*, perquè era *un home de llavis impurs, que viu enmig d'un poble*

de llavis impurs.

És freqüent a les teofanies el *tremolar dels brancals de les portes*. ¿Com no *tremolar* davant el Senyor Déu i davant la missió sacerdotal que ens ha confiat? Qui mai no tremola és que no s'ha assabentat de res.

¡Ai de mi! ¡Estic perdut!, diu Isaïes (i repetim nosaltres). Només qui es reconeix *perdut* busca ser salvat. Ho expressarà perfectament l'Apòstol: *Quan em sento feble, llavors és quan sóc realment fort* (2 Co 12,10).

Un *serafí*, *duent a la mà una brasa de damunt l'altar i tocant la boca*, purifica i consagra el profeta. Perdoneu la pregunta, germans preveres: ¿mantenim purificada la nostra boca, telèfon, e-mail...?

El qui monopolitza l'acció (*vola... duu... toca... diu...*) és *un dels serafins*, és a dir, un membre d'un "ordo". Seguiu perdonant-me: Qui s'allunya del presbiteri diocesà s'allunya de la identitat presbiteral.

Sense distreure'ns, ¿per què no contemplem una mica aquest *serafí*, braç allargat de Déu? Si té *dues ales per cobrir-se els "peus"* —eufemisme que designa el sexe (nota p de la BCI)—, ¿com no veure-hi la condició humana dels "serafins", cridats a proclamar les lloances del *Senyor de l'univers*? El ministeri presbiteral no és tasca d'éssers alats i asexuals, aïllats i desencarnats.

Ben mirada, la vocació d'Isaïes apareix com una crida sense crida. Amb doble pregunta retòrica: *¿qui hi enviaré? ¿qui ens hi anirà?* Déu interpel·la, avui com ahir, preguntant.

¿Com en sap Déu, de fer-se el "distret"! Sembla que ens abandona, com si no li importés el descrèdit de l'Església. ¿Com en sap Déu, de fer-se el "distret", provocant el nostre desconcert!

La reacció d'Isaïes ara és valenta i decidida: *Aquí em tens. Envia-m'hi*. És la que Déu, l'Església i el món esperen de tu i de mi per a la beneïda missió pastoral al tercer mil·lenni.

¿Problema? Ens mantenim dempeus, pregant i lluitant, *ens hi escarrassem i no agafem res*. ¿Val la pena? Ens cal tornar a rellegir el programa i repassar les instruccions d'ús del nostre ministeri.

Escoltareu però no entendreu; mirareu però no comprendreu. Que no es converteixin ni siguin guarits. ¿? Llenguatge irònic per referir-se a la paradoxa d'una missió que *als darrers temps* triomfarà (Is 2), però mentrestant haurà de patir molts fracassos purificadors.

¿Déu vol que el seu poble *escolti* la veu del profeta, però *no entengui*? El profeta, enviat a parlar a *aquest poble* de part del seu Déu, recorda la seva vocació quan porta ja anys exercint-la i sembla deduir-se una visió pessimista sobre l'eficàcia de la missió profètica: perquè de fet la predicació d'Isaïes, anunciant la conversió, portà dialècticament a l'enduriment i l'obcecació. La predicació d'Isaïes serà de fet ocasió per a l'enduriment espiritual del poble, que no voldrà correspondre a la crida de Déu.

Malgrat tot això, al profeta se li diu que ha de seguir predicant, i llavors ell pregunta: *¿Fins quan, Senyor?* ¿No seria millor deixar-ho per impossible? *¿Fins quan, Senyor?* ¿Quan podré dir "ja n'hi ha prou!"?

La resposta toca el cim del desconcert: *Fins que tot sigui devastat*. L'estil no té data de caducitat, perquè l'essència de la vocació, més que l'èxit del missatge, és la fidelitat del missatger. *No us alegreu perquè els esperits se us sotmeten; alegreu-vos més aviat perquè els vostres noms estan inscrits en el cel* (Lc 10,20).

Germans preveres, ens cal recuperar la mística d'aquesta espiritualitat de la fidelitat, si bé no de l'èxit. Cal fer referència al cim de la mística profètica: *Cert que la figuera no té fruit ni veiem la collita dels ceps; l'olivera no ha pensat a produir i els camps no donen res per a menjar; no queda cap ovella als corrals ni cap bou a les estables. Però jo celebraré el Senyor, feliç de veure que Déu em salva* (Ha 3,17-18).

JOSEP-LLUÍS ARÍN ROIG

Prevere (Tortosa)

DEIXEBLES DE L'EVANGELI

Agustí d'Hipona: *In Natali Domini IV, Sermó 187*

L«La meua boca proclamarà la lloança del Senyor; del Senyor per qui foren fetes totes les coses, entre les quals, ell; del Senyor que és revelador del Pare i creador de la mare, que en tant que Fill de Déu és nascut del Pare, sense mare; i en tant que fill de l'home, és nascut d'una mare, sense pare: és gran en la claror dels àngels, i és petit en la claror dels homes; Verb-Déu abans de tots els temps, Verb-carn, en el temps escollit per ell; Creador del sol, creat sota el sol; ordenant des del si del Pare el curs dels segles, i des del si de la mare consagrant aquest dia gran; romanent en el si paternal tot procedint-ne; creador de cel i terra, nascut sota el cel en la terra; inefablement savi i sàviament silenciós: omplint el món i ajagut en el pessebre; governa els astres i mama la llet materna; tan gran en la forma de Déu com petit en la forma de servent, talment que aquella grandesa en res no minva aquesta petitesa ni aquesta petitesa en res no és oprimida per aquella grandesa. En rebre els membres humans, no cessà en les seves obres divines ni deixà d'atènyer amb fortalesa i disposar amb suavitat totes les coses d'un cap a l'altre; en revestir-se amb la feblesa de la carn, fou rebut, no pas reclòs en el si virginal, a fi que als àngels no se'ls privés de l'aliment de la saviesa i nosaltres poguéssim gustar com n'és, de dolç i agradable, el Senyor.» (Agustí d'Hipona: *In Natali Domini IV, Sermó 187*: PL 38, 1001).

L'exegesi patristica es caracteritza no solament pel fet d'inspirar-se en els mètodes rabínics (al·legoria i tipologia), sinó també pel recurs a la retòrica clàssica (Ciceró i Quintil·lià). L'esperit d'Agustí d'Hipona és tot impregnat d'aquesta retòrica. El començ del sermó 187 n'és un exemple clar. Després d'expressar el seu desig de proclamar la lloança del Senyor, desplega amb força amplitud les idees comunes als sermons nadalencs. Entre les figures literàries sobresurten els paral·lelismes, reeixits d'allò més, i les antítesis, tan evocadores. El recurs als atributs de la persona —parentela (*cognatio*) i forma del naixement— són una

ocasió per a fer ressaltar tant els títols de glòria i majestat (nascut del Pare i nascut d'una mare verge), com el doble naixement: l'un de pare sense mare, l'altre de mare sense pare. Som davant una nativitat nova, inaudita, admirable, que reclama una actitud d'adoració. En quant a la *aetas*, el naixement del Crist fou un naixement sense dia temporal, sense temps, sense inici, sempitern com el Pare. I pel que fa a les seves obres (els *facta*), ell és creador i ordenador de cels i terra, i creador també de la seva mare; en quant als seus *facta* presents, ell conté el món, i la seva saviesa inefable ens revesteix d'immortalitat. Per a Agustí, la festa del Nadal és principalment una ocasió per a transmetre la fe dels Pares de Nicea: l'infant nascut a Betlem és, en tota veritat, el Fill "nascut del Pare abans de tots els segles... de la mateixa naturalesa del Pare"; com a Creador i Providència, no ha patit cap disminució pel fet de l'Encarnació. Agustí es complau a contemplar en la missió temporal del Verb un prolongament de la seva naixença eterna, és a dir, Nadal és el naixement etern del Verb manifestat a nosaltres per l'Encarnació, per la humanitat assumida pel Crist. El fet concret, històric, del Crist aparegut en la carn (*appartio in carne*) té així mateix un abast eclesial, car el baptisme ens fa partícips de la naixença inefable del Fill de Déu segons la carn, d'acord amb l'ensenyança dels Pares Grecs: "el Verb s'ha fet carn per tal que l'home esdevingui fill de Déu", ensenyança represa per Agustí, Lleó i el Concili de Calcedònia: «el Verb ha assumit allò que era nostre a fi de donar-nos allò que era seu». En aquest sentit, la contemplació del pessebre no mostra encara el caire de meditació afectiva que tindrà en la litúrgia bizantina dels segles VII i VIII, i en la devoció a la humanitat de Jesús desplegada en els ambients cistercencs i franciscans dels segles XII-XIV.

CEBRIÀ PIFARRÉ

Prevere (monjo de Montserrat)

Litúrgia, ministeri i celebració

Amb goig accepto escriure aquestes ratlles sobre Litúrgia, Ministeri i Celebració, dedicades especialment als germans preveres, amb motiu de l'any sacerdotal.

Recordo encara la rica experiència de quan el bisbe Vives ens va portar, amb els seminaristes d'Urgell, a visitar el poblet d'Ars, per a conèixer més de prop la vida i l'obra del seu sant rector. A la seva mateixa església celebràrem l'eucaristia, i alguns també la penitència o confessió, sacrament que tan admirablement i amb tant d'èxit administrava sant Joan Maria Vianney. Vaig imaginar-me com devia celebrar la litúrgia aquell sant rector, perquè tingués tant ressò en la feligresia i en la seva pròpia santificació. El papa Montini deia que sant Joan Maria Vianney "feia extraordinari allò que és ordinari". *Segurament* que devia ser aquest el secret.

Litúrgia, Ministeri i Celebració són tres paraules que es complementen entre elles per expressar, amb més plenitud, una mateixa realitat. La litúrgia és celebració, i en la celebració de la litúrgia s'exerceix el ministeri. El ministeri sacerdotal, l'exercim principalment en la celebració litúrgica, sobretot en la celebració de l'eucaristia. Sant Joan Maria Vianney s'identificava tant amb la celebració eucarística, que els seus feligresos deien que no es podia trobar una figura que expressés millor l'adoració que la del seu rector celebrant l'eucaristia: "contemplava l'hòstia amb amor". Estava convençut que tota la seva vida sacerdotal depenia de la missa. El seu ministeri estava al servei de l'altar, tot fent acció de gràcies i lloança a Déu, a qui donava tot honor i tota glòria. El sacerdocí ministerial és un do de l'Esperit a l'Església perquè els sacerdots esdevinguem també un do per als altres, ja que el prevere és sobretot un pastor. La vida i l'acció ministerial és una continuïtat de l'acció profètica amb la missió del bon pastor. Cal estimar aquest do d'allò que som i hem de ser per als altres.

Els que exercim el ministeri presbiteral, en comunió amb el nostre bisbe, hem de procurar fer de les celebracions litúrgiques que presidim un autèntic *ars celebrandi*. El ministeri ordenat, diu Benet XVI, té una radical “forma comunitària”, i només pot ser exercit en la comunió dels preveres amb el bisbe. Aquesta comunió preveres—bisbe està basada en el sagrament de l’orde i es manifesta sobretot en la celebració eucarística, font de la fraternitat sacerdotal efectiva i afectiva.

L’any sacerdotal ens ha d’ajudar a pensar el que celebrem, com celebrem i per què celebrem, amb la finalitat de viure el nostre ministeri com un acte de constant adoració, a través de les celebracions litúrgiques. El misteri de la salvació narrat en la Sagrada Escripura troba en la litúrgia el seu propi lloc d’anunci, d’escolta i d’actuació.

La litúrgia del Vaticà II ens ha proporcionat nous instruments, molt més idonis, per poder-nos adaptar a l’Església d’avui amb la nova cultura i les diverses situacions eclesials, personals i ambientals. En general, els preveres hem sabut exercir de manera adequada i eficaç el nostre ministeri al servei de l’altar i de les comunitats cristianes que acompanyem. Els nostres bisbes s’han esmerçat a procurar-nos eficaçment els llibres litúrgics en la nostra pròpia llengua i amb els retocs necessaris per a una millor adaptació als costums i tradicions del nostre país, perquè la litúrgia, com volia Joan Pau II, no sigui només adaptada sinó inculturada al nostre poble.

En tota celebració litúrgica es produeix un diàleg Déu-home, sense exclusió de les lleis de la comunicació humana. Per això els preveres hem de cuidar especialment els elements que afavoreixen aquest diàleg per poder viure a fons la celebració litúrgica, diumenge darrera diumenge, setmana darrera setmana, fins a la Pasqua anual i la Pasqua eterna.

Els preveres hem d’aprendre l’art d’evangelitzar i l’art de celebrar perquè la nostra pastoral sigui eficaç i la nostra litúrgia sigui *fructuosa participació* dels misteris divins. La bellesa i l’harmonia de l’acció litúrgica es manifesta de manera significativa en l’ordre amb el qual cada un està cridat a participar activament. Exercint el nostre ministeri litúrgic estem al servei de la nostra comunitat. El bon

liturg ha de donar vida a la celebració, sense fer-se'n protagonista sinó servidor de la comunitat, per mitjà del ritu litúrgic, que té Jesucrist com a objecte de la celebració i com a subjecte, l'assemblea.

El Concili Provincial Tarraconense va demanar que es garanteixi la participació i alhora la qualitat estètica de les celebracions amb l'exercici dels diversos ministeris i funcions. En aquest sentit, la *Institutio* de la tercera edició del Missal Romà ens pot ajudar molt a millorar i perfeccionar les nostres eucaristies, ja que regula el que cal fer en cada moment perquè cada persona desenvolupi la seva funció. Hi trobem les indicacions per fer acomodacions i les adaptacions que es poden fer perquè la celebració respongui més plenament a les prescripcions i a l'esperit de la sagrada litúrgia. Hem de ser conscients de la unitat intrínseca i de l'harmonia que ha d'existir entre la norma litúrgica i la norma de la fe, entre la *lex orandi* i la *lex credendi*. És així com les nostres celebracions esdevenen un autèntic art ben ordenat, formant unitat dins la diversitat. És la bellesa del *ars celebrandi*.

El Papa Benet XVI, en la seva carta als preveres amb motiu de l'any sacerdotal, ens parla de la total identificació que sant Joan Maria Vianney va saber tenir amb el propi ministeri i com, de manera anàloga i amb tota humilitat, també el sacerdot ha d'aspirar a aquesta identificació. El capellà d'Ars va saber harmonitzar bé la seva vida amb la santedat del ministeri confiat. Deia que si desaparegués el sagrament de l'orde no tindríem el Senyor perquè no tindríem el sacerdot, que és qui ens el porta. L'Església i el món necessiten que els sacerdots continuem portant Jesucrist en la vida dels homes i dones d'avui.

FRANCESC XAVIER PARÉS SALTOR

Prevere (Urgell)

L'atenció a les persones concretes

En la nostra activitat pastoral, sovint variada i dispersa, ens podem oblidar d'allò que és bàsic: l'atenció a les persones concretes. Cada home, cada dona, cada jove, cada infant, que s'adreça a nosaltres té la seva història (amb les seves nostàlgies positives o frustracions), el seu moment present (ple de dubtes i d'anhels), el seu futur (possiblement incert i amb temences). Això, que podríem considerar una evidència, no sempre ho tenim present.

Diuen que els malalts se senten més o menys curats segons la manera que els ha tractat el metge. Els especialistes, cal que sàpiguen interpretar tota la realitat del pacient, no només el resultat de les proves o analítiques, ja que moltes malalties tenen unes causes psicosomàtiques. La malaltia seguirà si els facultatius només recepten per atacar-ne els efectes, però no se n'han estudiat les causes.

¿No passa quelcom de molt semblant en l'acompanyament espiritual-pastoral que fem en l'exercici del nostre ministeri? Més d'un cop hem comentat amb alguns companys que si, en acabar una jornada o una setmana, comptabilitzéssim el temps esmerçat en tasques de gestió o en les múltiples reunions i el comparéssim amb el temps que dediquem a l'escolta i l'acompanyament de persones o als espais de silenci i pregària, amb molta probabilitat hi guanyaria el destinat a reunions.

Penso que són molts els espais i els moments que la mateixa vida proporciona, a més del confessionari o del despatx, per escoltar els germans que cerquen orientació personal o que senzillament necessiten obrir el seu cor davant algú que els mereix confiança i estima. Tenim moltes oportunitats per exercir el ministeri d'escoltar. El problema rau en el ritme que portem o en tantes coses que ens tenen capficats i que ens impedeixen copsar la situació real d'aquella persona que tenim al davant.

Una primera paraula càlida, un somriure sincer, una mirada atenta, poden aproximar i crear confiança. Un rostre afeixugat, un moviment corporal bruscat, uns ulls distrets, el neguit per les trucades del mòbil, poden provocar una distància insalvable amb la persona que tenim al davant.

A la pregària de sant Agustí tan necessària: “Senyor, fes que et conegui i que em conegui”, podríem afegir: “Senyor fes que conegui les persones que Tu em confies”. I per tenir el coneixement del bon pastor, ens cal temps i unes condicions favorables. Sense coneixement, sense escoltar i comprendre, no hi podrà haver, en definitiva, estimació; aquella estimació que, si cal, ens ha de portar a donar la vida per les ovelles, com ho va fer el nostre Mestre. Els que més esperen ser escoltats i compresos són els més febles i els més ferits pels cops de la vida o per les conseqüències de les diferents formes de pobresa i d’injustícia.

Amb motiu de la beatificació del Dr. Samsó es comenta amb simpatia l’anècdota d’un prohoms que va anar a veure el bon rector, però el mossèn va fer passar primer un infant, que també volia parlar amb ell. No sé si sempre fem el mateix a l’hora de prioritzar les visites que ens fan o que fem. La gent de les parròquies, de tots els ambients socials, es fixen en la nostra manera de tractar els més petits, els més dèbils, els més allunyats, els més marginats. I no entenen que, a voltes, per sospitoses conveniències, caiguem en els criteris del món.

Es tracta d’aplicar a la meua manera de procedir amb cada persona concreta aquella màxima del Vaticà II, que ens agrada d’exigir a l’Església: “Els goigs i l’esperança, el plor i l’angoixa de l’home contemporani, sobretot els dels pobres i de tota mena d’afligits, són també goig i esperança, plor i angoixa dels deixebles de Crist, i no hi ha res de verament humà que no ressoni en llur cor” (Gaudium et Spes,1).

Sabrem escoltar els altres i ens sentirem identificats amb les seves situacions reals i concretes si som oients de la Paraula que s’ha fet home i ha plantat la tenda entre nosaltres.

SALVADOR BACARDIT

Prevere (Barcelona)

RECLINATS SOBRE EL PIT DEL SENYOR

Vida interior

H He estat molts anys (i encara en sóc) consiliari de moviments d'Acció Catòlica. Quan algú em demana què cal per fer de consiliari, els contesto que cal ser místic, contemplatiu. No ens ha de fer por aquesta paraula, perquè tots en tenim un mica, de místics. En els moviments aprens a passar moltes estones escoltant, més que no parlant, i a callar mentre l'altre encara té alguna cosa per dir. Molt sovint pots afegir poques paraules per subratllar la petita llum del que acaba de parlar.

Aquesta manera de treballar, també l'he introduïda a la parròquia, sobretot en els grups de les diferents responsabilitats parroquials, i veig companys que han estat consiliaris que fan el mateix. ¿On és l'espiritualitat en tot això?

Donaré tres passos per fer-me entendre millor i per formular el que ens passa a tots.

1.- Les nits fosques i les experiències negatives de la nostra vida. Tots les tenim i no vénen pas únicament de les dificultats externes que sovint comentem, com ara l'ambient anticlerical que es respira, la societat farta de consum o els conflictes interns de la mateixa Església. Hi ha molts altres factors que converteixen la vida nostra en una nit fosca: sovint les nostres pròpies incongruències, la incapacitat per discernir el que està passant i la manca de temps per contemplar i pregar que ens ajudaria a interpretar moltes coses. A més, en molts de nosaltres la pròpia salut fa figa. I, encara, la inconstància i la inconsistència de molts dels nostres cristians i militants de moviments. El místic s'adona més que els altres de tots aquests entrebancs i, per tant, hi pateix molt veient la negra nit que ens envolta.

2.- L'esperança utòpica. El segon element és l'esperança que ens fa anhe-

lar un món diferent. L'Evangelí diu: "Feliços els qui tenen fam i set de justícia", aquells que s'adonen que aquest món no pot continuar d'aquesta manera i pateixen en veure la negror que ho envolta tot. El místic, que ets tu, no es queda amb els braços creuats sinó que contempla un horitzó utòpic, allò que voldria que fos i no és, allò que en els sinòptics ens diu "el Regne del Cel", que és un nou projecte de societat, o allò altre que ens diu "el Fill de l'home", que és un nou model de persona. Per tenir sempre presents aquests models utòpics va molt bé aturar-nos a contemplar l'Evangelí. ¡Com agraeixo als qui em van ensenyar a fer Estudis d'Evangelí i a destinar-hi estones! La contemplació de Jesucrist i el seu Regne són l'horitzó d'utopia prou definit per fer-nos avançar i prou imprecís per no creure que ja l'hem aconseguit. Ens fem deixebles seus i caminem amb Ell com els d'Emmaús.

3.- Les experiències de plenitud. Davant d'aquesta negror, encara que tinguem l'horitzó de l'esperança, ens adonem que de poc serveixen els grans esforços, que la suma de petits progressos no acaba amb un progrés més gran i que, per més que mirem, no acabem de veure on hi ha la llum de la sortida del túnel. És aquí on entren en escena el que Christian Alexandre en diu les "experiències de plenitud", que les pot tenir qualsevol de nosaltres. Cada persona, per incòmode que sigui, per intractable que sembli, té uns moments de llum, un dia que somriu, que ajuda a un altre, un dia d'una festa en què es mostra transformat, o quan vivim una eucaristia molt plena. Aquest nou rostre i aquesta llum és la seva autèntica imatge que Déu vol. El místic, el contemplatiu, que ets tu, s'atura a contemplar aquest petit raig de llum. Aquests moments de plenitud són els "gèrmens de la nova vida", que ja són enmig nostre i s'entreveuen. Són els brots de la nova figuera (Mc 13,28-29) o com el llampec que per un moment ho il·lumina tot (Lc 17,22-25). Aquestes experiències queden *gravades en la retina del contemplatiu* (en llenguatge del biblista Carlos Mesters). Però cal subratllar que aquestes experiències no es repetiran. En tot cas en vindran unes altres. El místic és el qui sap guardar les experiències que ha viscut com un tresor i les contempla. És l'espiritualitat.

JOSEP ESCÓS I SANSANEDAS

Prevere (Vic)

La fraternitat sacramental

«Constituïts en l'Orde del presbiterat mitjançant l'ordenació, els preveres s'enllacen tots entre ells amb una íntima fraternitat sacramental; però especialment formen un sol presbiteri en la diòcesi al servei de la qual estan adscrits sota l'autoritat del propi Bisbe.» (Decret *Presbyterorum ordinis*, n. 8).

Gairebé totes les vegades que he tingut el goig de ser ministre de Crist en l'ordenació de preveres o diaques religiosos he volgut fer notar la diferència que hi ha, en la litúrgia, entre el començament d'una ordenació i el començament d'una professió religiosa. En la primera, la iniciativa ve per part de l'Església catòlica (*Postulat sancta mater Ecclesia catholica...*); en la segona, la iniciativa ve dels qui han de professar: “Què demaneu al Senyor i a la seva santa Església?”. Em sembla que aquest doble començament assenyala molt bé el que és propi d'una ordenació: una *actio Christi per ministerium Episcopi virtute Spiritus Sancti*, per constituir ministres de Crist. El carisma del ministeri (cf 1Tm 4,14, 2Tm 1,16) que Déu dóna a tots els que són ordenats és quelcom que els bons propòsits no poden aconseguir, encara que els bons propòsits siguin l'actitud coherent per a una bona i fructuosa *synergia* amb el do de Déu.

El carisma del ministeri és un de sol, i fa “germans” els qui en són beneficiats. La fraternitat és, en tots els casos, quelcom que no s'escull, sinó que s'acull; és l'experiència de la presència d'un altre que és “com jo”, perquè algú que m'ha fet el que sóc, me l'ha donat. ¡Ningú no és germà ell tot sol! El Concili Vaticà II, en el text citat, va voler subratllar que la fraternitat dels ministres de l'Església és sacramental, és a dir, donada per Déu en visibilitat, perquè no es confongués amb un sentiment de bona voluntat moralitzant, o anés a parar a una confusió entre la fraternitat i l'amistat. Per a tots els cristians, la fraternitat també és sacramental: ve del baptisme, que ens fa fills de Déu.

Sobre la base de la fraternitat sacramental, que es dóna absolutament entre tots els preveres, el presbiteri de l'Església local és l'àmbit primer d'exercici del ministeri, i alhora d'experiència de diversitat en la unitat. És la dimensió diocesana del carisma del ministeri. Un prevere ho és absolutament, però el seu ministeri està vinculat a una Església local. La configuració espiritual de tot prevere –diocesà o religiós– inclou essencialment la seva consagració a Crist i el servei de la diòcesi.

Dins la mateixa Església local, no tots els preveres fan el mateix; però allò que fan és –diguem-ho així– irradiació del mateix ministeri episcopal. Cap prevere pot “anar per lliure”, sigui diocesà sigui religiós, perquè el ministeri presbiteral es concreta en la col·laboració amb el bisbe propi en el govern pastoral de la diòcesi. “Per secundar el ministeri episcopal...”, diu la pregària d'ordenació dels preveres. Corresponentment, cada prevere, sigui diocesà sigui religiós, ha de ser tingut com a membre de ple dret del mateix presbiteri, amb totes les conseqüències. Aquesta afirmació implica moltes conseqüències pràctiques que tant els bisbes com els preveres, diocesans o religiosos, han d'estar alerta per no oblidar-les.

El do de la fraternitat sacramental dóna base a la relació entre els preveres de diverses generacions, d'una manera universal, però immediatament en el propi presbiteri. Sant Benet, a la Regla, posa entre els instruments de les bones obres una norma sintètica que regula les relacions entre els germans de la comunitat monàstica: “Estimar els joves, respectar els ancians.” És el mateix que, d'una manera més explicada, diu *Presbyterorum Ordinis* 8: “Els qui són de més edat rebran els més joves com a veritables germans i els ajudaran en les seves primeres empreses i treballs del ministeri. A més, miraran de comprendre llur mentalitat, bé que diversa de la pròpia, i seguiran amb benvolença llurs empreses. Els joves, igualment, respectaran l'edat i l'experiència dels més vells i confrontaran amb ells els parers sobre les qüestions que es refereixen a la cura d'ànimes i col·laboraran de bona gana”. Estem lluny, en aquestes propostes, d'una actitud de protagonisme individual o d'autocomplaença, de messianismes sense memòria, de recels envers els col·laboradors o successors. Una autèntica fraternitat, com explicava Joan Pau II, considera l'altre com “un que em pertany”,

com “un do per a mi”.

Sobre la base, encara, de la fraternitat sacramental es pot desenvolupar entre els preveres la dimensió de l'amistat, en la qual hom escull les persones que li són afins, per motius diversos. La primera finalitat d'aquesta amistat ha de ser la d'ajudar-se a viure la fraternitat de maneres concretes: vida comuna, assistència espiritual, associacions que fomentin la santedat dels sacerdots en l'exercici del ministeri... Fraternitat sacramental i amistat s'uniran sobretot per ajudar els preveres que hagin comès algun mancament: “faran per ells incessants pregàries a Déu i se'ls mostraran tothora *ut revera fratres et amicos.*” (*Presbyterorum Ordinis*).

El *affectus* de fraternitat sacramental és un component imprescindible de l'espiritualitat i de la santedat de tots els preveres, sigui el que sigui el propi camí espiritual, o el ministeri que els és confiat.

+ PERE TENA

Bisbe, auxiliar emèrit de Barcelona

HEM VIST, HEM LLEGIT

PUJOL, JORDI Memòries Un temps de construir (1980-1993)” Barcelona Proa, 2009

Ja havia llegit la primera part de les memòries del President Pujol. Van servir per fer boca i esperar la segona part. No tan per seguir amb l’anecdolari les peripècies del nostre país sinó més aviat per buscar-hi una mirada més ampla. De les primeres memòries m’interessà la visió completa i el plantejament de futur del llavors jove Jordi Pujol. L’oportunitat de llegir-lo a ell mateix a través d’unes memòries era molt atractiva. Per visió completa em refereixo a la que abasta des d’un punt de partença clar a un horitzó de futur, i des de tots els àmbits troncats en la vida d’una persona: la família, el treball, el lloc on viu, l’espiritualitat, el coneixement de la seva història, etc. I en la persona del futur president tots aquests àmbits agafen una dimensió particularment més ample quan ho eleva al nivell de país.

L’oïda se m’afinava quan escoltava les paraules: fe, catolicitat, Església, etc. Pensava que si un dia el trobés personalment li plantejaria un diàleg sobre “fer Església”. Un trasllat d’aquella visió completa a la nostra vida d’Església. Un punt de partida i un horitzó, i un dibuix dels àmbits troncats de la vida de futur de l’Església: les comunitats parroquials, la família cristiana, l’espiritualitat i la moral en la vida social...

En les segones memòries diu textualment: “l’evolució política, intel·lectual i d’estat d’ànim d’una societat repercuteix en l’Església i a l’inrevés”. M’ha fet rebuscar, no en la meva curta memòria sinó en la que he escoltat d’homes i dones d’Església. Són un pou profund, una mina molt rica per anar-hi a treure aigua. I així és fa evident, per exemple, recordar i valorar justament que alguna cosa ha tingut a veure, l’Església, en el pas d’aquestes terres a la democràcia, en particular l’Església a Catalunya. La gent d’Església d’aquells anys, que rebia l’influx de la bullida conciliar, degué ser determinant en aquella embranzida social. En els encerts i en els errors. Influir en el camí d’un país no és poca cosa.

M'adono que un bon nombre dels preveres i els laics clau en aquell moment els he pogut veure i sovint escoltar. Em fa pensar que les regnes de la història propera a vegades no estan tan lluny. Té el seu interès poder veure de prop el pas dels fils decisoris de la nostra societat immediata. Fa créixer saber que una opinió propera pot orientar la manera de viure de molta gent. Fa créixer saber que un error, potser des de la innocència, repercuteix en tants i durant tant de temps.

Fa la impressió que ara aquests fils decisoris passen més allunyats. Fins i tot els propis de l'Església nostra. O potser els tenim arran i no els sabem usar. Sembla també que la relació de la vida eclesial amb la vida del país és poca. No només sembla que la mútua relació és minsa sinó que rebem una agressivitat a voltes gratuïta, sense una raó clara. És veritat que és diferent en l'àmbit municipal quan les ciutats i pobles són més petits. El treball parroquial per petit que sigui encara té valor en els nuclis petits. Ara, seria bo tenir la capacitat reconeguda del president i fer un elenc de pobles, ciutats, parròquies, entitats i, per què no, capellans, per donar forma concreta a aquest mapa de relacions i il·lustrar aquesta impressió.

El president Pujol en aquests memòries, és clar, mira l'Església des de l'òptica de país. Catalanitat i Església sempre serà un binomi d'equilibri. Un equilibri dèbil, potser, i utilitzable amb fins estranys i manipulables. S'ha tornat a sentir —i el president també la fa servir— l'expressió "l'Holanda del Sud" o "l'Holanda xica" referint-se a aquest binomi. No la percebo ni tan veritable ni tan encertada.

Anys enrere, si aquells cristians i aquells capellans van vibrar amb el Concili fou perquè van saber escoltar amb un esperit positiu i obert, van tenir el neguit de millorar tant l'Església com el país, amb més o menys encert. ¿A qui no li agradaria de nou aquell moment d'iniciativa! És clar que no és el mateix moment. Tot és diferent. Partim d'un moment diferent. Però, ¿i què? Temps distints demanen iniciatives distintes. Però hi ha d'haver iniciativa, il·lusió, projecte. Serà bo adonar-se del moment actual amb què comptem, plantejar l'objectiu proper, mitjà i llunyà, i iniciar el camí. És cert, falta lideratge, més moral que institucional. L'estructura eclesial pot estar unida però falta el lideratge moral que sumi i em-

penyi. No té per què venir d'un clergue. Potser no hi podrà haver un líder únic, potser en seran diversos i de línies divergents.

No estic d'acord amb l'expressió "Holanda del Sud", com si fos una malaltia minoritària. Al nostre voltant, ara tothom, en un estat més o menys avançat, està fixat en la partitura de la crisi. Es posa molta imaginació per omplir els seminaris, però tant els seminaris com les "misses" no estan de moda.

Ara bé, la vida de la fe de casa nostra no és ni de bon tros zero. Hi ha qui ho compara amb aquella brasa que no fa gaire caliu però que és impossible apagar. El foc va per dintre. Serà el nou punt de partença. Com també ho deuen ser els nombres petits: molt pocs capellans en edat de treball apostòlic, molt pocs religiosos i religioses, pocs fidels responsables capaços per a una pastoral. Però tenim un mar de cristians. Cristians sociològics, cristians tebis, cristians oblidats, indiferents que no han tastat la fe, buscadors de referents sòlids, d'espiritualitat fonda, etc. Un mar immens.

La riquesa de l'Església ja no deuen ser només els preveres que podien excel·lir en tots els àmbits. Això ja no és així. La riquesa de la llavor no és la llavor en sí sinó el que ha germinat. La riquesa que tenim potser tampoc no són només els laics que viuen a les nostres esglésies. La riquesa, la mina, potser està en la suma de tots aquests "cristians".

Fàcilment trobem en la figura del president Pujol un substrat de catolicitat i de l'espiritualitat que se'n deriva. Segur que aquest substrat fonamenta el seu projecte, que té grans horitzons.

"Temps de construir", diu el subtítol de les memòries. Construir és l'etapa on comencem a visualitzar el treball. Abans, però, cal comptar els efectius i el treball heretat, dissenyar l'objectiu a curt i mitjà termini, ajustar-ho tot i refer la il·lusió per recomençar.

PERE MILÀ

Prevere (Sant Feliu de Llobregat)

Equip promotor: Agustí Borrell, Norbert Miracle, Xavier Morlans, Joan Planellas, Armand Puig.

Correcció lingüística: Joaquim Claver.

Dipòsit Legal B-2477-2010
Correu electrònic: elbonpastor@hotmail.com